

Konu / Kavramlar:

- İthal edilen kimyasal ürünler, ihraç edilen kimyasal ürünler, ülkemizdeki kimya endüstrisinin gelişimine katkı sağlayan resmî/özel kurumlar, kimya temelli meslekler
- Geçmişten günümüze Türkiye'deki kimya endüstrisinin gelişimini araştırır.
- Kimya endüstrisinde meslek dallarını araştırır ve gelecekteki yeni meslek alanları hakkında öneriler sunar.

TÜRKİYE'DE KİMYA ENDÜSTRİSİ

Kimya endüstrisi laboratuvarda üretilen kimyasalların tüketiciye ulaştırılması için sunulan teknolojilerin bütünüdür.

Kimya sektöründeki ürün çeşitliliği:

- ✓ Temizlik
- ✓ Boya
- ✓ Kozmetik
- ✓ İlaçlar gibi tüketim mallarının yanı sıra
- ✓ Gübreler
- ✓ Tarım ilaçları
- ✓ İmalat sanayisinin ihtiyaç duyduğu organik ve inorganik kimyasallar
- ✓ Boyalar
- ✓ Laboratuvar kimyasalları

Türkiye'de kimya endüstrisinde

- ✓ Küçük ve orta ölçekli işletmeler oluşmakla birlikte bu alanda büyük ölçekli firmalar ile çok uluslu şirketler de faaliyet göstermektedir.

Ülkemizde kimya endüstrisi:

- ✓ boya,
- ✓ vernik,
- ✓ sentetik elyaf,
- ✓ petrokimya,
- ✓ sabun,
- ✓ deterjan,
- ✓ gübre,
- ✓ ilaç,
- ✓ soda gibi çeşitli kimyasal ham madde ve tüketim ürünlerinin üretiminin gerçekleştirildiği tesislerden oluşmaktadır.

Türkiye'de Kimya Endüstrisinin Gelişimi

Kimya, Türkiye'de belirleyici bir şekilde cumhuriyet sonrası dönemde oluşan ve gelişen bir sektördür. Sektörün gelişim ivmesi, Türkiye'de sanayileşmenin artması ile doğrudan bağlantılıdır.

- ✓ Osmanlı döneminde 20. yy başlarında sabun, temizlik ürünleri vb. üreten birkaç üretim tesisinin dışında kimya sanayi tesisi bulunmamaktadır. Cumhuriyetin ilanından ardından patlayıcılar, tıp, tarım kimyasalları, deterjanlar, matbaa mürekkebi, tekstil boyalarının son aşaması üretilmeye başlandı.
- ✓ Türkiye'de ilk kurulan kimya fabrikaları şunlardır; Gemlik Suni İpek Fabrikası, Makine-Kimya Endüstrisi Kurumu, Bor Sanayi Tesisleri, Azot Sanayi.
- ✓ 1950'li yıllar ve sonrası Türkiye'de sanayileşmenin gelişmesi ile birlikte kimya sanayi de gelişim gösterdi. Türkiye'de farklı alanlarda sanayinin ve AR-GE çalışmalarının gelişmesi sektörün önünü çok yönlü şekilde açmış ve gelişimini zorunlu hale getirmiştir.
- ✓ 1970 ve 1980'li yıllarda rafinaj ve petrokimya alt sektörlerinde gelişim yaşanmıştır. Hammadde sağlayıcı önemli şirketler olarak Tüpraş ve Petkim'in öne çıkması çok sayıda küçük ve orta ölçekli şirketin kurulmasını sağladı. Özellikle 1972 ile 1990 arasında Türkiye'de kimya sektöründe çeşitli küçük, orta ve büyük ölçekli fabrikalar yer almaya başladı.
- ✓ Kimya sanayi 1984 yılında kabul edilen Gümrük Kanunu ile dış piyasaya açılmış, 2000'li yıllarla birlikte ihracat potansiyelini arttırarak hızlı bir büyüme göstermiştir. Türkiye kimya sanayi, üretiminin yüzde 30'unu iç piyasaya, yüzde 70'ini de dış pazarlara sunuyor.

Ülkemizde kurulan ilk kimya tesislerinin başlıcaları :

- ✓ 1911 ilk çimento fabrikası açıldı
- ✓ 1923 Şeker fabrikası kuruldu
- ✓ 1935 paşabahçe cam fabrikası
- ✓ 1938 Gemlik suni ipek fabrikası

- ✓ 1939 İlk suni gübre fabrikası
- ✓ 1945 İzmit kağıt sanayi
- ✓ 1962 Kütahya azot sanayisi
- ✓ 1967 Bandırma borik asit ve boraks fabrikası
- ✓ 1975 Mersin soda fabrikası
- ✓ 1985 İzmir Aliağa petrokimya fabrikası

Aşağıda TÜİK tarafından hazırlanan **ithalat ve ihracat** verilerini inceleyerek ülkemizin son yıllarda kimya endüstrisindeki genel durumu hakkında fikir edinebiliriz.

Kimya Sektörü İthalatımız

Kimya Sektörü İthalatımız (Bin ABD \$)			
Ürün	2015	2016	2017
Mineral yakıtlar/yağlar	37.843.294	27.169.080	37.204.849
İnorganik kimyasallar	1.388.743	1.219.692	1.443.288
Organik kimyasallar	4.715.525	4.359.682	5.387.761
Eczacılık ürünleri	4.296.440	4.217.114	4.449.096
Gübreler	1.250.919	1.275.609	1.364.695
Boya, macun, vernik	1.808.606	1.738.937	2.009.130
Parfümeri, kozmetik, uçucu yağlar	1.101.905	1.113.776	1.200.318
Sabunlar, mumlar	779.400	772.612	881.178
Tutkal, nişasta	466.029	435.625	464.323
Barut, patlayıcı madde, kibritle	55.052	47.137	51.213
Fotoğrafçılık, sinemacılık eşyası	156.804	145.579	136.164
Muhtelif kimyasallar	2.049.569	2.024.132	2.212.861
Plastik ve plastikten mamul eşya	12.268.256	11.627.985	13.264.846
Kauçuk ve kauçuktan eşya	2.525.199	2.560.926	2.951.169
Toplam	70.705.741	58.707.886	73.014.498

Kaynak: www.tuik.gov.tr

- ✚ 2017 yılı kimya endüstrisi ithalatımıza bakıldığında ilk sırada yer alan ürünlerin; mineral yakıtlar/ yağlar, plastik ve plastikten mamul eşya, organik kimyasallar, eczacılık ürünleri ile kauçuk ve kauçuktan eşya olduğu görülmektedir.

Kullanılan ham maddenin yüzde %30'u yerli üretimle karşılanmakta, %70'i ise ithal edilmekte olduğundan Türkiye'nin kimya sektörü ithalata bağımlıdır.

Kimya Sektörü İhracatımız

Kimya Sektörü İhracatımız (Bin ABD \$)			
Ürün	2015	2016	2017
Mineral yakıtlar/yağlar	4.518.438	3.211.455	4.327.175
İnorganik kimyasallar	1.248.929	1.085.811	1.316.750
Organik kimyasallar	473.884	472.804	657.361
Eczacılık ürünleri	878.098	826.774	875.310
Gübreler	134.435	146.239	163.173
Boya, macun, vernik	680.823	640.883	689.309
Parfümeri, kozmetik, uçucu yağlar	695.234	696.371	762.425
Sabunlar, mumlar	868.102	758.972	779.818
Tutkal, nişasta	175.529	182.440	196.389
Barut, patlayıcı madde, kibrit	30.264	27.074	24.543
Fotoğrafçılık, sinemacılık eşyası	12.523	11.471	13.682
Muhtelif kimyasallar	546.391	562.646	576.320
Plastik ve plastikten mamul eşya	5.358.066	5.025.870	5.474.292
Kauçuk ve kauçuktan eşya	2.165.348	2.201.788	2.494.294
Toplam	17.786.064	15.850.598	18.350.840

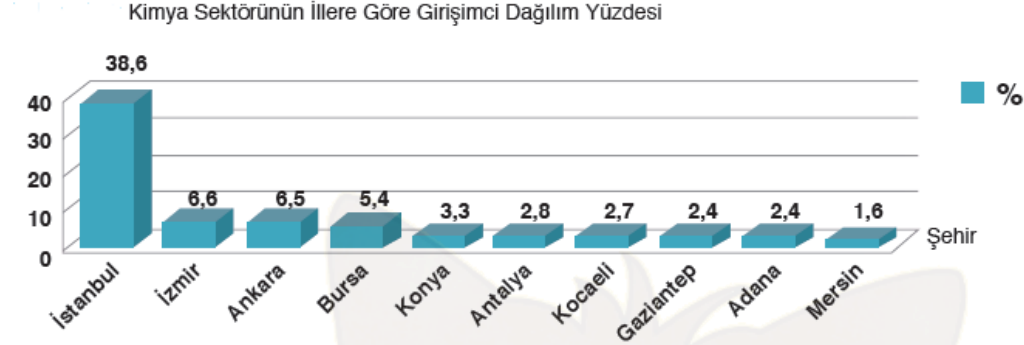
Kaynak: www.tuik.gov.tr

- Tabloda görüldüğü gibi 2017 yılı kimya sektörü ihracatımızda ilk sırada yer alan ürünler; plastik ve plastikten mamul eşya, mineral yakıtlar/yağlar, kauçuk ve kauçuktan eşya, inorganik kimyasallar (amonyum klorür, kalsiyum klorür vb.) ve eczacılık ürünleridir. Bu ürünleri sabun, parfümeri gibi ürünler takip etmektedir. Rusya, Almanya, İtalya ve Hindistan kimyasal ürünleri ithal ettiğimiz ülkelerdendir. İthalatımızın yanında ihracatımız da bulunmaktadır.

- ✚ Kimya sektörü daha çok kıyı bölgelerimizde gelişmiştir.
 - ✓ Marmara bölgesi
 - ✓ Ege bölgesi
 - ✓ Akdeniz bölgesi
 - ✓ Karadeniz bölgesi

Tabloda kimya sektörünün illere göre girişimci dağılım yüzdesi verilmiştir.

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Kimya Endüstrisinde Meslek Dalları

- ✓ Kimya Mühendisi
- ✓ Kimya (Kimyager)
- ✓ Kimya Teknisyeni
- ✓ Petrol Mühendisi
- ✓ Biyokimya (Biyokimyager)
- ✓ Maden Mühendisi
- ✓ Gıda Mühendisi
- ✓ Ziraat Mühendisi

Kimya Endüstrisine Katkı Sağlayan Kuruluşlar

- ✚ TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi (MAM) Kimyasal Teknoloji Enstitüsü
- ✚ Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu
- ✚ Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü (Boren)
- ✚ Kimya Mühendisleri Odası
- ✚ Türkiye Kimya Sanayicileri Derneği (TKSD)
- ✚ Ayrıca üniversitelerin kimya bölümleri de yaptıkları bilimsel çalışmalar ile kimya endüstrisinin gelişimine katkı sağlamaktadır.